

Sosiaali- ja terveysvaliokunta 15.6.2017

Riitta Hakoma, perhepalvelujen johtaja

PERHE- JA SOSIAALIPALVELUT

Avopalvelujen toimintamalli

24 h

Matalan kynnyksen palvelukeskittymät:

Lasten ja nuorten talot

Aikuisten keskuksset

Iso apu –palvelukeskukset

Lappeenrannassa ja Imatralla

Lähipalvelut:

Neuvolat Kouluterveyspalvelut ja oppilashuolto

Kotihoito

Hyvinvointiasemat– ja keskuksset

Etäkonsultaatiot

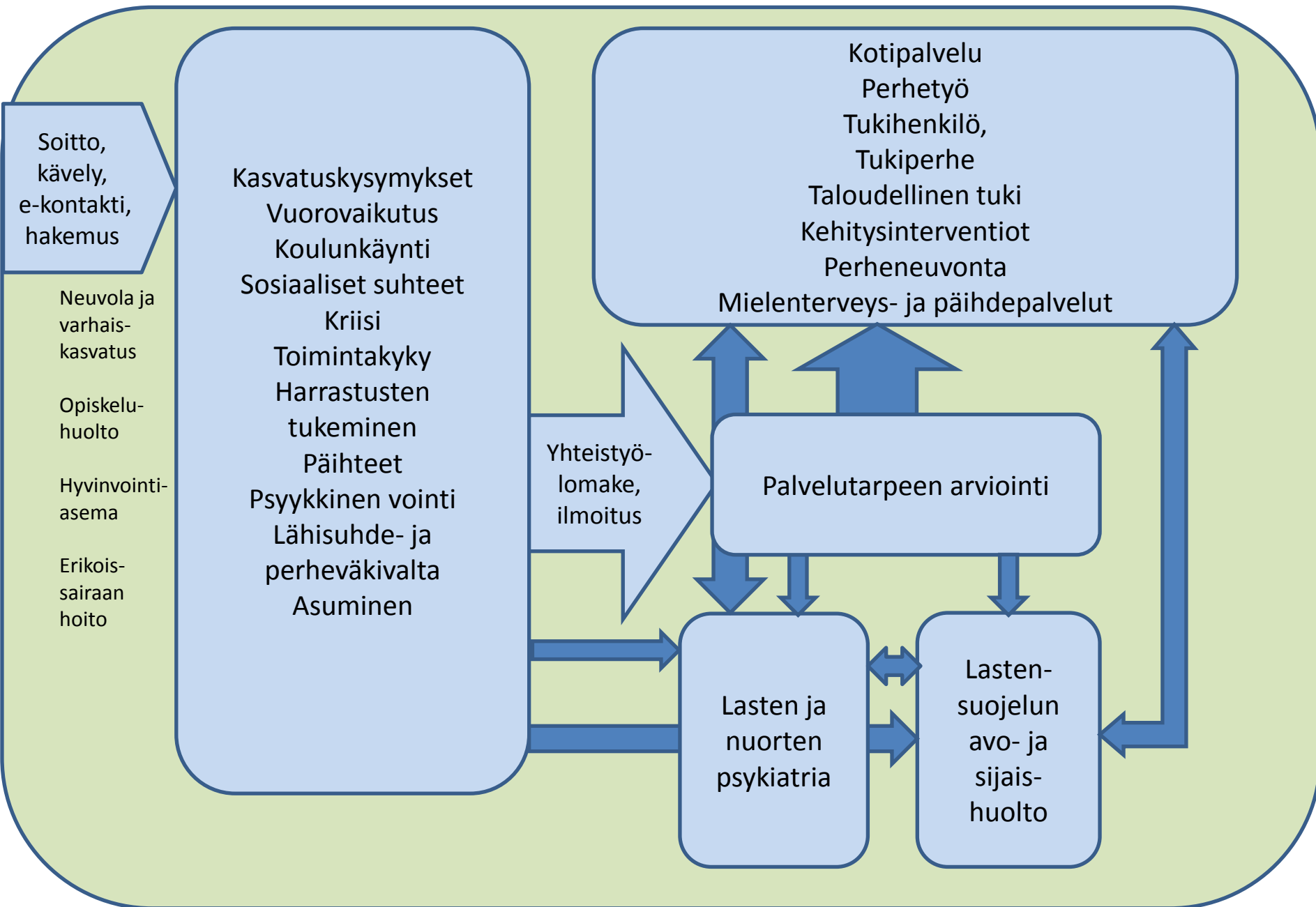

Sähköinen asiointi

Liikkuvat palvelut

Palveluneuvonta ja -ohjaus

Lasten ja nuorten talon konsepti

Valinnanvapauslaki esitetyssä muodossa rikkoo lapsiperheiden palveluiden integraation

- Eksoten perhepalveluissa pitkälle viety sote-integraatio halutaan säilyttää myös tulevissa rakenteissa. Osana LAPE –muutosohjelmaa integraatiota on mahdollisuus syventää edelleen koulujen, varhaiskasvatuksen ja nuorisotoimen suuntaan sekä vahvistaa yhteistyötä 3. sektorin kanssa.
  - Nykytilanteessa neuvolat, kouluterveydenhuolto ja oppilashuolto ovat osa sote-palveluja.
  - Etelä-Karjalassa kokemukset ovat olleet myönteisiä ja mm. pienten kuntien alueella on pystytty turvaamaan kuraattori- ja psykologipalvelut.
  - Uusissa tilaratkaisuissa koulu, päiväkotit, kouluterveys, oppilashuolto ja neuvolat sijoittuvat samaan yhteyteen.
  - Kynnyksettömyys ja lähetteettömyys madaltavat palvelujen saatavuutta.

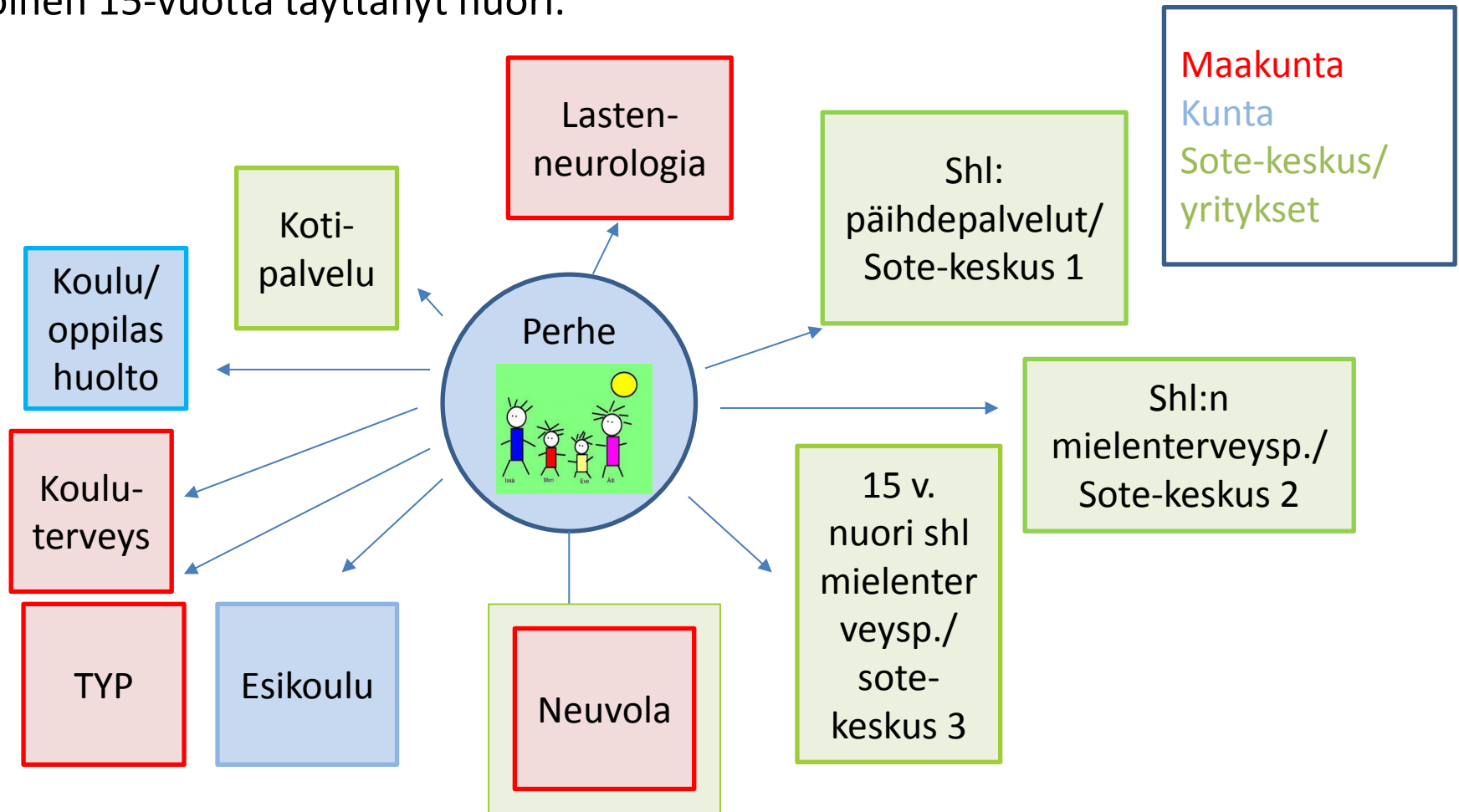
Valinnanvapauslaki esitetyssä muodossa rikkoo lapsiperheiden palveluiden integraation

- Esitetyssä valinnanvapauslaissa oppilashuoltopalvelut olisivat ensisijaisesti kuntien toimintaa, kouluterveys liikelaitoksen toimintaa, neuvolat yhtiömuotoisen sote-keskuksen tai liikelaitoksen toimintaa, pääosa lapsiperheiden psykososiaalisista palveluista olisi liikelaitoksen toimintaa ja pieni osa lapsiperheiden varhaisen vaiheen palveluista olisi yhtiömuotoisten sote-keskusten toimintaa.

Monialaisten palveluiden tarpeessa olevat, koordinaatiovastuu?

Esimerkkiperhe: Työikäiset vanhemmat, toinen lapsista esikouluikäinen ja toinen 15-vuotta täyttänyt nuori.

Yhden luukun periaate ei toteudu lakiesityksessä

eksote

- Nykytilanteessa Eksoten hyvinvointiasemilla ja –keskuksissa on käytössä kaavailtuja sote-keskuksia laajempi palveluvalikko ja asiakkaan palveluntarvetta ei ole rajattu vain tilapäiseen ja lyhytaikaiseen sosiaalihuoltolain mukaiseen palveluun.
  - Sosiaaliohjaaja/sosiaalityöntekijä ja psykiatrinen sairaanhoitaja ovat osa hyvinvointiasemien kiinteää henkilöstöä. Tarvittaessa erityisasiantuntijoiden konsultaatiotuki ja etäyhteydet ovat käytössä.
  - Myös erityispalvelujen työntekijät liikkuvat ja vastaanottavat asiakkaita hyvinvointiasemilla
  - Sosiaalihuoltolain edellyttämät viranhaltijapäätökset mukaan lukien toimeentulotuki- ja asiakasmaksupäätökset on mahdollista tehdä asiakaskäynnin yhteydessä.
- Sujuvan asiakaspalvelun näkökulmasta vain pieni osa laajennettuun perustasoon esitetyistä sosiaalihuoltolain mukaisista palveluista hoituisi sote-keskuksissa ja merkittävä osa asiakkaista olisi ohjattava/lähetettävä liikelaitoksen palveluihin.

Monituottajamallissa asiakkuuden hallintajärjestelmien merkitys korostuu

- Nykytilanteessa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojärjestelmien rinnalle on Eksotessa otettu käyttöön erillisiä toiminnanohjausjärjestelmiä ja väliaikaisia ratkaisuja.
- Erityisesti monialaisissa palveluissa kuten TYP:ssä on käytössä useita rinnakkaisia asiakastietojärjestelmiä.
- Sosiaalihuollon Kanta-palvelut ovat vasta liikkeelle lähdössä.
- Keskeinen haaste on, että nykyjärjestelmät eivät tue palveluintegraatiota, sähköistä asiointia ja toimivaa tiedonkulkua.
- Hyvä asiakkuuden hallintajärjestelmä on välttämätön edellytys monituottajamallin toimeenpanossa. Toimivan järjestelmän kehittäminen vienee kuitenkin vuosia.
- Erityisesti palveluneuvonnan ja -ohjauksen näkökulmasta on tärkeää, että tieto löytyy vaivattomasti järjestelmästä. Myös vuorovaikutukseen asiakkaiden kanssa tarvitaan toimiva järjestelmä.
- Arkitodellisuus ja lupaukset järjestelmien toimivuudesta ja yhteensopivuudesta ovat kaukana toisistaan.

YHTEENSOVITETTAVAT PALVELUT

VALTIO

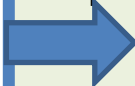
MAAKUNNAT

KUNNAT

Esimerkkejä yhdyspinta-alueista:

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen
- Oppilashuolto (koulukuraattorit ja –psykologit)
- Työllisyys/Pitkittänyt työttömyys
- Maahanmuutto ja kotouttaminen
- Liikkumista tukevat palvelut
- Järjestö- ja kumppanuusyhteistyö, Avustukset
- Kehittämishankkeet
- Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Verkostoyhteistyö ja sopimukset

Hyvinvointia uhkaavien ongelmien ja kriisitilanteiden varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen

Sote-integraatio talouden näkökulmasta

- Eksoten kustannukset ovat pienentyneet noin 2,9 prosenttia, verrattuna Eksotea edeltävään aikaan (tilanne 2014).
- Eksote on saanut katettua alijäämänsä kaksi vuotta etuajassa. Vuoden 2016 tilinpäätös oli 14,4 miljoonaa euroa ylijäämäinen, jolla on saatu katettua jäljellä olleet alijäämät. Ylijäämää syntyi noin kuusi miljoonaa euroa enemmän kuin talousarviossa oli ennakoitu.
- Erityisesti Eksoten perhepalveluissa ja yhteiskunnallisen osallisuuden palveluissa talouskehitys on ollut myönteinen. Molemmilla alueilla sote-integraatio on edennyt pitkälle.
- Taloudellisen tuloksen lisäksi palveluja on kehitetty kautta linjan entistäkin asiakaslähtöisemmiksi.
- Lakiluonnoksissa korostuvat palvelujen liiketaloudellisuus ja kustannussäästöt. Sen sijaan sosiaalipalveluille ominaiset läheisyyden ja hyvinvointivaltion periaatteet näyttävät jääneen taka-alalle.

Muita huomioita

Henkilökohtainen budjetti

- Eksotessa käytössä vuodesta 2012 ensin pilottina ja sitten yhtenä vakituisista tavoista järjestää asiakkaan palveluja.
- Kysymyksiä tulevilla kaavailuilla herättää mm. budjetin koostamisen malli (valtakunnallinen), tasavertaisuus valinnanvapauden toteutumiseen koko valtakunnassa, rajoitukset asiakaskunnan suhteen, katoaako henkilökohtaisen budjetoinnin alkuperäinen idea?

Yhtiöittäminen

- Sosiaalihuollon asiakas saa saman lisäarvon hyvin toimivalla henkilökohtaisella budjetilla ja/tai asiakassetelien käytöllä suhteessa yhtiöittämiseen eli yhtiöittäminen ei tuota lisäarvoa asiakkaalle.

Päätöksenteko

- Sosiaalihuollossa asiakkaalle on annettava palvelutarpeen arviointiin perustuva valituskelpoinen viranhaltijapäätös. Esitetyssä muodossa sote-keskusten ja liikelaitoksen välille muodostuu päällekkäisiä rakenteita ja lisäkustannuksia.

Henkilöstön osalta heräviä kysymyksiä

- Sosiaalityöntekijöiden rekrytointi ja saatavuus tälläkin hetkellä huonoa.
- Sosionomit/sosiaalityöntekijät -> palveluneuvonta ja -ohjaus

Kiitos!

